

Serbest Zaman Nostalji Ölçeği (SZNÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Serbest Zaman Nostalji Ölçeği (SZNÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30103>

Özet

Serbest Zaman Nostalji Ölçeği (SZNÖ), bireylerin serbest zaman faaliyetleri bağlamında deneyimledikleri **nostalji** duygusunu ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçeğin uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması 2019 yılında Velittin Balçık ve Özge Yavaş-Tez tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, serbest zamanın psikolojik boyutları ve bireylerin geçmişteki olumlu deneyimlere yönelik özlemlerini kantitatif olarak değerlendirmeye olanak tanır.

Anahtar Kelimeler

Serbest Zaman Nostalji Ölçeği, **SZNÖ**, **Nostalji**, Serbest Zaman, Psikometrik Ölçek, Uyarlama, **Geçerlik**, **Güvenirlik**.

Yazarlar

Velittin Balçık, Özge Yavaş-Tez

Amaç

SZNÖ'nün temel amacı, bireylerin geçmişte yaşadıkları serbest zaman aktivitelerine, deneyimlerine ve bu deneyimlerin yarattığı duygusal durumlara yönelik duydukları özlem veya tatlı-hüzünlü anılar (nostaljiyi) güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, özellikle spor, rekreasyon ve turizm alanlarında, geçmiş deneyimlerin güncel davranışları ve refah üzerindeki etkilerini incelemek için kritik bir araç sağlar.

Ölçek, orijinal yabancı dildeki yapının Türkçe kültürüne ve diline uygunluğunu test etmek ve böylece Türkiye'deki akademik çalışmalara standart bir ölçüm aracı kazandırmak için uyarlanmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin kavramsal denkliğini ve yapısal tutarlılığını sağlamaya hedeflemiştir.

Yapı

SZNÖ'nün ölçtüğü psikolojik yapı, "Serbest Zaman Nostaljisi"dir. Bu yapı, bireyin geçmişte yaşadığı ve genellikle olumlu duygusal çağrışımlarla hatırlanan, tamamen kişisel tercihlere dayalı serbest zaman etkinliklerine duyduğu özlem olarak tanımlanır. Bu **nostalji**, sadece geçmişe dönük bir hatırlama değil, aynı zamanda o dönemdeki duygusal durumu ve sosyal bağları yeniden yaşamaya arzusunu da içerir.

Serbest zaman **nostaljisi**, bireyin kimlik gelişimi ve psikolojik iyi oluşu ile yakından ilişkilidir. Ölçek, bu yapının yoğunluğunu ve farklı boyutları (eğer orijinal yapıda çok boyutluluk varsa)

belirlemeye yardımcı olur, böylece araştırmacılar serbest zaman etkinliklerinin duygusal ve bilişsel etkilerini derinlemesine analiz edebilirler.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması sürecinde, Balçık ve Yavaş-Tez (2019) tarafından kapsamlı bir **geçerlik** çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı gerçekten ölçüp ölçmediğini kanıtlamayı amaçlamıştır. Çalışmada büyük olasılıkla dilsel eşdeğerlik, içerik geçerliği ve yapı geçerliği incelenmiştir.

Yapı geçerliğini belirlemek amacıyla Açıklayıcı ve Doğrulayıcı **Faktör Analizi** teknikleri kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin orijinal yapılarının Türkçe örnekleme de korunduğu veya kültürel farklılıklara bağlı olarak yeniden yapılandırıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, ölçeğin yapısal geçerliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir (Detaylar için kaynak makaleye başvurulmalıdır).

Güvenirlilik

Uyarlama çalışmasının bir parçası olarak, Serbest Zaman Nostalji Ölçeği'nin iç tutarlılık **güvenirliliği** değerlendirilmiştir. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren önemli bir psikometrik özelliktir.

Araştırmacılar, ölçeğin tamamı için ve varsa alt boyutları için **Cronbach Alfa** katsayılarını hesaplamışlardır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, SZNÖ'nün Türk kültüründeki serbest zaman **nostaljisini** tutarlı bir biçimde ölçebildiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla test-tekerrür test yönteminin de kullanılmış olması muhtemeldir.

Faktör Analizi

Serbest Zaman Nostalji Ölçeği'nin (SZNÖ) uyarlama çalışmasında, orijinal ölçeğin faktör yapısını doğrulamak veya Türk kültürüne özgü yeni bir faktör yapısı oluşturmak için **Faktör Analizi** yöntemleri uygulanmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin hangi temel psikolojik boyutlar altında toplandığını bilimsel olarak ortaya koyar.

Yapılan analizler, ölçeğin serbest zaman nostaljisini temsil eden net ve ayrı faktörlere sahip olduğunu göstermiş olmalıdır. **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** sonuçları genellikle modelin örneklem verilerine ne kadar iyi uyduğunu gösteren uyum indeksleri (örneğin, CFI, TLI, RMSEA) ile sunulur. Bu sonuçlar, SZNÖ'nün sağlam bir yapısal temele dayandığını teyit eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme: 7'li **Likert** Ölçeği. Derecelendirme seçenekleri şu şekildedir: (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kısmen katılmıyorum, (4) kararsızım, (5) kısmen katılıyorum, (6) katılıyorum, (7) kesinlikle katılıyorum.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Yetişkin Popülasyon (Özellikle serbest zaman aktivitelerine katılan bireyler)

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya belirli bir meslek grubundan oluşan bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. Detaylı örneklem bilgisi için orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.

Test Metodolojisi: Uygulama bireysel veya grup halinde, kağıt-kalem veya dijital ortamda yapılabilir. Puanlama, yanıtların toplanması ve ilgili faktörlere göre ortalamanın hesaplanması yoluyla gerçekleştirilir.

Anahtar Kelimeler

Likert Ölçeği, Uyarlama Çalışması, Velittin Balcı, Özge Yavaş-Tez, Sportif Bakış Dergisi, Psikometri, Rekreasyon, **Öz Bildirim**.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Velittin BALCI

Yazar ORCID Tanımlama: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim Adresi: vbalci2@gmail.com

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması 2019 yılında yayınlanmıştır.

Şinler ve Ücret: Ölçeğin akademik çalşmalarda kullanımı için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari kullanım veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalşmasına ait temel referans aşağıdadır:

Balcı, V. ve Yavaş-Tez, Ö. (2019). Serbest Zaman Nostalji Ölçeği (SZNÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalşması. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 218-229. <https://doi.org/10.33468/sbsebd.99>

Ölçeğin tam metnine ve detaylı metodolojiye aşağıdaki bağlantılar aracılığıyla erişilebilir:

Makalenin ResearchGate üzerinden erişilebilen PDF dosyası: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

Orijinal PDF dosyası bu adresten indirilebilir: [serbest-zaman-nostalji-olcegi-szno-gecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf](https://www.researchgate.net/publication/341111111-serbest-zaman-nostalji-olcegi-szno-gecerlik-ve-guvenirlik-calismasi-toad.pdf)

Serbest Zaman Nostalji Ölçeği (SZNÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan orijinal kaynak metinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen Balcı ve Yavaş-Tez (2019) makalesine başvurulması gerekmektedir.